

M U Z E U L Ț Ă R I I C R I Ș U R I L O R

CRISIA

LV

O R A D E A • 2 0 2 5

IN MEMORIAM: MEDIC LOCOTENENT COLONEL AUREL GROZE DIN ALBA IULIA, DOCTOR ÎN ȘTIINȚE MEDICALE ȘI COMANDANT AL AMBULANȚEI DIVIZIEI 20 INFANTERIE

Dragoș CURELEA*
Pr. Bogdan AVRAM**

IN MEMORIAM: MEDICAL LIEUTENANT COLONEL AUREL GROZE FROM ALBA IULIA, DOCTOR OF MEDICAL SCIENCES AND COMMANDER OF THE AMBULANCE OF THE 20TH INFANTRY DIVISION ABSTRACT

The present study proposes to the reader from a historiographical perspective a reconstruction of the main moments in the life and activity of an exceptional military doctor dr. Aurel Groze, decorated in the rank of Commander of the Order of the "Star of Romania with the Ribbon of Military Virtue", in the rank of Officer of the Order of the "Crown of Romania with the Ribbon of Military Virtue", but also with other medical distinctions, such as the Sanitary Order of "Queen Mary", second class. Also, our study captures, presents and introduces into the circuit of specialized literature details from his family life, involvement in specific approaches to social pedagogy and adult education in the area of Aiud and Alba Iulia, his involvement in the scientific activity he had and in the organizational one, as commander of the Military Hospital in Alba Iulia and of the commander of the Ambulance 1st Mountain Hunter Division, respectively of the Ambulance of the 20th Infantry Division on the eastern front during the years 1941-1942.

Keywords: Aurel Groze, Alba Iulia, military doctor, Ambulance 1st Mountain Hunter Division, Ambulance of the 20th Infantry Division.

Medicul militar Aurel Groze (n.: 23 martie 1901, Cacova, Comitatul Alba, Austro-Ungaria – d.: 13 noiembrie 1942, Spitalul militar de campanie Kottelnikovo, în sud de Stalingrad, U.R.S.S.). A fost fiul unui învățător, Vasile Groze, și al soției acestuia, Eleonora. Studiile primare le-a urmat în localitatea natală, iar pe cele liceale absolvite în Mica Romă la prestigiosul Seminar Arhiepiscopal Vasile cel Mare¹, iar cele universitare la Facultatea de Medicină a Universității „Regele Ferdinand I” din Cluj, pe care le-a început în anul 1919 și pe care le-a încununat cu un doctorat în Științe medicale. Remarcăm activitatea sa de cercetare încă din perioada studenției.

*Colegiul Tehnic Energetic Sibiu; e-mail: eu.dr.luci1@gmail.com.

** Preot paroh comuna Teleac, Protopopiatul ortodox Alba Iulia, profesor dr. Colegiul Național Militar „Mihai Viteazul” Alba Iulia; e-mail: bogdan.laurentiu.avram@gmail.com.

¹ *Anuarul Institutelor de Învățământ Greco-catolic din Blaj pe anul școlar 1915-1916*, Tipografia Seminarului Teologic Greco-catolic, Blaj, 1916, p. 69.

Astfel, în 19 aprilie 1923, student fiind la Facultatea de Medicină, Aurel Groze, membru al Societății Științelor Medicale din România, Filiala din Cluj, a expus în atenția auditoriului participant în Amfiteatrul Clinicii Medicale I comunicarea *Prezentări de bolnavi*, însoțind activitatea sa cu proiecții pe care le-a detaliat². În Clujul interbelic a susținut teza de doctor în Științe Medicale în 25 februarie 1927. Cercetarea doctorală a medicului militar A. Groze a avut ca titlu: *Transfuzia sanghină în aplicarea ei în clinica medicală* și a fost rezultatul cercetărilor întreprinse de către acesta în Clinica medicală I din Cluj, cercetarea fiind realizată în coordonarea prestigiosului medic și universitar clujean dr. Iacob Iacobovici³.

În temeiul *Decretului Regal nr. 3.770 din 10 noiembrie 1924* și în baza Art. 20 din *Legea asupra organizării Serviciului sanitar al Armatei*, care a fost publicată în Monitorul Oficial nr. 83/1921, sublocotenentul dr. Aurel Groze, alături de alți 18 medici militari activi cu grad de sublocotenent student au fost înaintați la gradul de locotenent medic activ⁴. În atare condiții, medicul locotenent dr. A. Groze a fost repartizat la solicitarea sa, inițial în structura medico-sanitară a Regimentului nr. 33 Artilerie din Cluj (1925)⁵. Și-a urmat cariera de medic militar în Serviciul medical al Regimentul nr. 5 Grăniceri, atât la subunități ale acestuia în Baia Mare, cât și la alte structuri medico-militare din Satu Mare și Sighetul Marmăției, unde a fost avansat în gradul de căpitan (1930). În anul care a urmat, ofițerul medic dr. Aurel Groze a fost transferat la cerere în

Major medic dr. Aurel Groze în 1941

structura militară de Garnizoană a unităților de Pioneri și Vânători de Munte din Abrud, respectiv Aiud. Aici a cunoscut-o pe profesoara de istorie și geografie Margareta Nicolau, cu care s-a căsătorit (1932)⁶. Margareta Nicolau a fost fiica unui celebru general comandant al Diviziei 1

² Ședința din 19 mai 1923 a Societății de Științe Medicale din România, Filiala Cluj, în *Înfrățirea*, anul I, nr. 800, 19 mai 1923, p. 4; Iuliu Hațieganu (editor), *Douăzeci de ani de activitate românească în Clinica Medicală I din Cluj 1919-1940*, Tipografia „Cartea Românească din Cluj”, Sibiu, 1941, p. 277.

³ *Tabloul absolvenților declarați doctor*, în *Anuarul Universității din Cluj pe anii școlari 1925-1926 și 1926-1927* întocmit de dr. Gheorghe Spacu și dr. Ioan Minea Rectorii anilor dr. Constantin Jurcan, secretar general al Universității, Institutul de Arte Grafice „Ardealul”, Cluj, 1928, p. 44; *Decizia ministerială nr. 58.871 din 26 noiembrie 1928*, în *Monitorul Oficial*, partea II, nr. 268, 30 noiembrie 1928, p. 13.666; Iuliu Hațieganu, *op. cit.*, p. 148; Mihail Nana, *In memoriam † Medicul Major Dr. Groze Aurel (1901-1942)*, în *Ardealul Medical*, anul III, nr. 3, 1 martie 1943, p. 134.

⁴ *Decret regal nr. 3.770 din 10 noiembrie 1924*, în *Monitorul Oficial*, nr. 58, 13 martie 1925, p. 2.693.

⁵ Ministerul de Război. Serviciul Sanitar al Armatei, *Tabelul medicilor locotenenți în Tabela materiilor cuprinse în Partea Oficială a „Monitorului Oficial” pe lunile ianuarie, februarie și martie 1925*, 1925, p. 12.

⁶ *Știri și noutăți din Aiud*, în *Universul*, anul XLIX, nr. 205, 3 august 1931, p. 10; Samson I. Bota, *Generalul Teodor Nicolau (1879-1952)*, Editura Cosânzeana, București, 2016, p. 53; Ministerul Educației Naționale-Direcțiunea Generală a Învățământului Secundar, *Tabloul examenelor de Capacitate didactică*, în *Monitorul Oficial*, Partea I, anul CVI, nr. 157, 8 iulie 1938, p. 3.225; *Numire în învățământul secundar*, în *România-Provincie*, anul I, nr. 125, 4 octombrie 1938, p. 6; *Numiri de profesori cu Examenul de capacitate didactică*, în *Curentul*, anul XI, nr. 3.816, 16 septembrie 1938, p. 10; *Profesoare numite în învățământul secundar de toate gradele din România*, în *Curentul*, anul XIV, nr. 4.886, 22 septembrie 1941, p. 8; *Decizia ministerială nr. 178.628 din august 1942*, în *Monitorul Oficial*, Partea I, anul CX, nr. 224, 25 septembrie 1942, p. 8.064; *Numiri de profesori și profesoare în Învățământul secundar*, în *Curentul*, anul XV, nr. 5.244, 21 septembrie 1942, p. 6; Florica Tomescu, *Metode didactice în sprijinul muncii profesorilor*, în *Gazeta Învățământului*, anul CIV, nr. 661, 18 mai 1962, p. 4; † *Profesoara Margareta Rizeanu*, în *România Liberă*, anul 49, nr. 14.448, 6 iunie 1991, p. 7; S.I. Bota, *op. cit.*, p. 53, 87. Margareta Nicolau, căsătorită

Vânători de Munte, Teodor Nicolau, acesta fiind originar din zona Munților Apuseni: Vadu Moților/Secătura⁷.

Cu referire la personalitatea medicului maior dr. A. Groze, medicul militar locotenent-colonel dr. N. Igna, într-o vreme coleg în Alba Iulia și în Astra albaiană și comandant al Spitalului Militar din această localitate și al maiorului dr. Groze, a remarcat: „[...] căsnicia sa i-a adus o familie în care datoria față de țară nu erau doar cuvinte goale, familia i-a adusă multă mulțumire și satisfacție sufletească, iar el își adora soția și avea o deosebită afecțiune și admirație față de socrul său”⁸.

Căpitanul medic dr. Aurel Groze a fost un profesionist desăvârșit, așa cum a fost apreciat de către cei care l-au cunoscut, l-au stimat și i-au fost adeseori pacienți în Aiud și la Alba Iulia, unde și-a creat o clientelă constantă. Menționăm că în cursul anului 1934 a contribuit împreună cu soția sa cu suma de 400 lei lunar la fondul colectat de Arhiepiscopia unită a Blajului pentru a gestiona situația studenților cu probleme financiare⁹. Margareta Groze, născută Nicolau, a absolvit Facultatea de Litere și Filosofie din Universitatea București. Aceasta și-a susținut Licența în Istorie, principal, Geografie, secundar, în sesiunea din luna iunie 1931, fiind remarcată cu distincția *Magna cum laude*¹⁰.

Menționăm că în anul 1932 profesoara M. Nicolau s-a căsătorit cu ofițerul dr. Aurel Groze din cadrul Spitalului Divizie 1 Vânători de Munte din Aiud¹¹. În 12 decembrie 1934, soții Margareta și căpitan dr. Aurel Groze din Aiud au luat parte în sala festivă a Casinei Române la întrunirea generală de constituire a Filialei din Aiud a Ligii antirevizioniste din România¹². În luna aprilie 1935 aceasta s-a înscris la Universitatea „Regele Ferdinand” din Cluj pentru a susține colocviul de pedagogie și practică pedagogică în 12 mai același an. Acest examen era unul scris, constând din mai multe probe. Avea drept obiectiv dobândirea capacității didactice, adică a dreptului care îi permitea titularului să predea istoria și geografia, atât în mediul gimnazial, cât și secundar (liceal) de învățământ, deopotrivă pentru băieți și pentru fete, așa cum a fost cazul și

Groze, (n.: 24 iunie 1907, Câmpulung Muscel, județul Muscel, Regatul României – d.: martie 1991, București, România). A fost fiica cea mai mare a ofițerului superior român Teodor Nicolae, originar din Țara Moților, și a Margaretei Simionescu căsătorită Nicolau. Aceasta a absolvit studiile primare, gimnaziale și liceale în Câmpulung Muscel. A urmat și absolvit studii la Facultatea de Istorie a Universității din București, avându-l, printre alții, profesor pe universitarul Nicolae Iorga. La absolvirea Facultății de Istorie din București a fost numită prin repartitie profesoară la Școala Superioară pentru Fete nr. 39 București. A fost căsătorită cu ofițerul medic dr. Nicolae Groze, alături de care a trăit în Aiud și Alba Iulia (1932-1942). O perioadă de timp a fost detașată la Gimnaziul de Fete din Aiud (1937-1943), unde a predat istoria ca disciplină principală și geografia ca disciplină secundară. Din mariajul menționat nu au rezultat copii. Soțul său, medicul militar dr. Aurel Groze, a murit pe Frontul de Est în Al Doilea Război Mondial, în toamna anului 1942. După o perioadă, profesoara Margareta Groze s-a recăsătorit cu un militar, inginerul Gheorghe D. Rizeanu, care activa profesional în Garnizoana Râmnicu Vâlcea în anul 1948 ca ofițer în Arma Geniu. După 1948 Margareta Rizeanu a activat didactic în municipiul sus remarcat, unde s-a distins ca un foarte bun pedagog și formator de școală. După pensionare, profesoara Margareta Rizeanu s-a retras în București, unde a domiciliat în Strada Episcop Chesarie nr. 10, mai vechea sa proprietate, pe care a achiziționat-o alături de maior dr. A. Groze încă din perioada interbelică. S-a stins din viață la început de martie, anul 1991.

⁷ S.I. Bota, *op. cit.*, p. 8-10.

⁸ Nicolae Igna, † *In Memoriam Medic Maior Dr. Groze Aurel*, în *Mișcarea Medicală Română-Acta Medica Româna. Revistă cu apariție lunară de Medicină și Chirurgie generală*, anul XVI, nr. 11-12, noiembrie-decembrie 1943, p. 27.

⁹ *Pentru frații din risipire*, în *Unirea*, anul XLIV, nr. 13, 31 martie 1934, p. 3.

¹⁰ *Știri și noutăți din Aiud*, în *Universul*, anul XLIX, nr. 205, 3 august 1931, p. 10; *Informații din Aiud*, în *Curentul*, anul IV, nr. 1.261, 2 august 1931, p. 3.

¹¹ N. Igna, *op. cit.*, p. 27; S.I. Bota, *op. cit.*, p. 44.

¹² G. L., *Constituirea „Ligii Antirevizioniste” la Aiud*, în *Universul*, anul 51, nr. 350, 22 decembrie 1934, p. 8.

profesoare Margareta Goze, născută Nicolau¹³. Remarcăm că în 15 iunie 1935 au fost declarate reușite o serie de candidate printre care era menționată și Margareta Groze din Aiud¹⁴. Menționăm că în 16 februarie 1936 soții Margareta și Aurel Groze au luat parte la întrunirea Societății Române de Crucea Roșie – Filiala din Aiud în sala de festivități a Primăriei din mai sus-menționata localitate¹⁵. În intervalul de timp aprilie-mai 1937, alături de colegii săi dr. Tiberiu Gruia și Aurel Radu participă la o campanie voluntară de tratare a stării de sănătate publică în comunitățile Aiudul de Sus și Rădești, dar și de mediatizare a profilaxiei bolilor contagioase, respectiv folosirea mijloacelor de combatere a acestora. Totodată, alături de ceilalți doi medici amintiți mai sus au contribuit la inaugurarea unui punct de prim ajutor pre-medical pentru gestionarea problemelor sanitare, dar și realizarea grupurilor sociale la unitățile școlare din localitățile sus menționate¹⁶.

A desfășurat și activitate de pedagogie socială în serviciul Astrei din Aiud, în cadrul căreia în 22 martie 1938 a luat parte la seria de conferințe, vorbind despre mijloacele de prevenție a bolilor, despre igiena colectivă și a persoanei, respectiv despre pericolul războiului bacteriologic¹⁷.

La începutul lunii iunie 1938 soții Margareta și Aurel Groze, cu sprijin din partea părinților lor Margareta și Teodor Nicolau, respectiv Eleonora și Basil Groze, au achiziționat în București un imobil în Strada Episcopul Chesarie nr. 10, așa cum rezultă din *Decizia notarială nr. 20.787 din 6 iunie* același an, cu privire la constatarea actului de vânzare-cumpărare în baza căruia mai sus amintiții soți au devenit proprietarii amintitului imobil¹⁸. La solicitarea sa și în urma unor ordine superioare venite de la București în anul 1938, căpitanul medic militar dr. Aurel Groze a fost transferat cu serviciul din Aiud la Spitalul Militar din Alba Iulia. A fost implicat și a asistat în 19 iunie 1938 la dezvelirea bustului generalului medic Carol Davila în incinta Spitalului Militar din Alba Iulia. Serviciul divin de sfințire a acestei opere a fost susținut de P.S. Episcop dr. Partenie Ciopron, asistat de iconomii stavrofori Inocențiu Ștefănescu din București, Dumitru Lungulescu, Ioan Dăncilă și Gheorghe Secaș¹⁹.

Cu acest prilej, în rândurile asistenței au fost remarcați: dr. Iuliu Maniu, fost premier al României, fost președinte al Consiliului Dirigent al Transilvaniei, Elena Perticari-Davila, doamnă de onoare, fiica generalului medic amintit, P.S. Dr. Partenie Ciopron, Episcopul Episcopiei Armatei și Inspector General al Clerului Militar din România, colonel iconom stavrofor Ioan Dăncilă, vicarul Eparhiei militare de Alba Iulia, părintele protopop ortodox al Albei Iulia, Alexandru Baba, general de divizie medic Eugen Cristian, șeful Serviciului medical-sanitar din Ministerul Apărării Naționale, general Nicolae Șova, comandantul Garnizoanei Alba, colonel Marcel Ionescu, prefectul județului, medic colonel dr. Mircea Ionescu, comandantul Serviciului Sanitar al Corpului VI Armată Cluj, medic conferențiar univ. dr. Emil Țeposcu, șeful Clinicii de

¹³ *Examenul de Capacitate. Secția istorie-geografie*, în *Dimineața*, anul XXXI, nr. 10.155, 4 aprilie 1935, p. 8; *Examenele de capacitate, Specialitatea Istorie*, în *Universul*, anul 52, nr. 120, 4 mai 1935, p. 4.

¹⁴ *Rezultatul final al Examenului de capacitate, Secția Istorie*, în *Universul*, anul 52, nr. 164, 17 iunie 1935, p. 8.

¹⁵ *Știri din Aiud*, în *Universul*, anul 53, nr. 35, 5 februarie 1936, p. 12.

¹⁶ *Din activitatea Secției medicale a Astrei din Aiud*, în *Curentul*, anul X, nr. 3.332, 13 mai 1937, p. 8.

¹⁷ *Știri de la „Astra” – Despărțământ Aiud*, în *Curentul*, anul XI, nr. 3.644, 25 martie 1938, p. 9.

¹⁸ Tribunalul județean Ilfov, Secția de Notariat București, Acte de vânzare-cumpărare, *Decizia notarială nr. 20.787 din 6 iunie 1938*, în *România*, anul I, nr. 7, 8 iunie 1938, p. 8; Tribunalul Ilfov, Acte de Vânzare-cumpărare, în *Prezentul Economic, Financiar, Social*, anul IV, nr. 1.001, 8 iunie 1938, p. 4; S.I. Bota, *op. cit.*, p. 43.

¹⁹ Nicolae Igna, Romul Bratu, Constantin I. Popescu, *Spitalul Militar Alba Iulia „Medic General Dr. Carol Davila”. Douăzeci și cinci ani de activitate*, Tipografia „Sabin Solomon”, Alba Iulia, 1945, p. 137.

Urologie a Facultății de Medicină din Cluj, colonel Ferdinand Gross, dr. Septimiu Velican, prim președintele Tribunalului Alba, dr. Avram Vesa, subprefectul de Alba, profesorii Eugen Hulea, Avram Rășinariu, Virgil Cucuiu, Enea Zeflean, Ion Berciu, maior medic dr. Teodor Turtureanu, maior medic dr. Rafael Nicolicea, inginer arhitect Octavian Mihălțan, funcționarul superior județean Justin Sava, părintele profesor Leonte Opriș, viceprotopop onorific greco-catolic, fost custode al Muzeului Astei din Cetatea Unirii, cadru didactic în Liceul din Dumbrăveni, dar și o serie de alte persoane²⁰.

Începând din anul 1939 îl regăsim pe maiorul dr. A. Groze ca fiind consemnat în *Ordinea de bătaie* a instituției militare medical-sanitare din care a făcut parte. Era remarcat în documentul mai sus menționat și în anul 1941, însă la consemnarea efectuată în cursul anului 1943 nu a mai fost amintit, întrucât acesta a încetat din viață în 13 noiembrie 1942²¹. Menționăm că în perioada anilor școlari 1937-1943 profesoara Margareta Nicolau, căsătorită Groze, a fost încadrată pe postul de profesor cu examenul de capacitate didactică, derulând demers didactic la catedra de istorie și geografie de la Gimnaziul de Fete din Aiud²².

În 8 iunie 1940 s-au întâlnit în sala de festivități a Liceului „Sfântul Vasile cel Mare” din Blaj absolvenții promoției din iunie 1919 ai prestigioasei instituții de învățământ blăjan. Întrunirea acestora s-a realizat cu prilejul consacrării ca episcop auxiliar al Arhiepiscopiei unite a Blajului a P.S. Episcop vicar dr. Vasile Aftenie, colegul lor din promoția absolvenților mai sus-menționată, între participanți regăsindu-se și maior medic dr. Aurel Groze de la Spitalul Militar „General Dr. Carol Davila” Alba Iulia²³. În anul 1940 a fost avansat la gradul de maior medic militar dr. și numit la conducerea Serviciului de Medicină și Radiologie din sus-menționata instituție medico-sanitară²⁴. Au urmat cedările teritoriale care au fost impuse României în decursul verii și toamnei anul 1940; medicul maior dr. Aurel Groze a fost concentrat și implicat în desfășurarea evenimentelor, ofițerul fiind implicat în organizarea unei ambulanțe pentru vânătorii de munte, cu misiunea de a o operaționaliza pentru eventualitatea unor conflicte militare care s-ar fi desfășurat în partea de vest a României. Achitându-se exemplar de sarcina pe care a primit-o din partea generalului Ion Dimitrache privind formarea medico-sanitară, a primit laude din partea generalului mai sus-amintit și a fost propus pentru avansare la excepțional și decorare²⁵. A fost detașat pe front în perioada 22 iunie 1941-13 noiembrie 1942 în Serviciul medico-militar al Ambulanței Diviziei 20 Infanterie în calitate de medic de batalion: „[...] ia parte la Campania din est până la Odessa și Sevastopol, împlinindu-și datoria cu mult

²⁰ Dezvelirea monumentului dr. Carol Davila, la Alba Iulia, în *Universul*, anul 55, nr. 171, 24 iunie 1938, p. 14; Eugen Cristian, *Dezvelirea Bustului lui Carol Davila la Spitalul Militar Alba Iulia*, în *Revista Sanitară Militară*, nr. 7, iulie 1938, p. 588-593; N. Igna, R. Bratu, C.I. Popescu, *op. cit.*, p. 137-138.

²¹ *Ibidem*, p. 29-30.

²² Ministerul Educației Naționale-Direcțiunea Generală a Învățământului Secundar, *Tabloul examenelor de Capacitate didactică*, în *Monitorul Oficial*, Partea I, anul CVI, nr. 157, 8 iulie 1938, p. 3.225; *Numiri în învățământul secundar*, în *Timpu*, anul II, nr. 510, 3 octombrie 1938, p. 7; *Numiri de suplinitoare în învățământul secundar*, în *România-Capitala*, anul II, nr. 449, 29 august 1939, p. 9.

²³ *Întâlnire colegială la Blaj*, în *România-Province*, anul III, nr. 731, 13 iunie 1940, p. 9; *Știri din Blaj*, în *Universul*, anul 57, nr. 160, 13 iunie 1940, p. 10.

²⁴ N. Igna, *op. cit.*, p. 27-28; M. Nana, *op. cit.*, p. 134. Pe larg despre Serviciul sanitar al Armatei vezi în: Constantin Ionescu, *Zece femei împotriva morții. Escadra Albă*, Editura Militară, București, 2003, p. 50-65; Marius Nicolae Pop, *Armata Română de la un război la altul (1914-1945) legislație, organizare, operațiuni*, prefată de prof. univ. dr. Petre Otu, Editura Argonaut, Cluj-Napoca, 2021, p. 466-468.

²⁵ N. Igna, R. Bratu, C.I. Popescu, *op. cit.*, p. 157; N. Igna, *op. cit.*, p. 28.

devotament, îngrijind și pansând răniții, cu blândețea, atenția și bunătatea care îl caracteriza, cu un total dezinteres față de artileria și focurile inamicului. A fost brav și dotat cu un curaj deosebit, dovedit pe câmpul de luptă în toate acțiunile la care a luat parte regimentul pe care îl deservea”²⁶.

Comandantul acestui Regiment de infanterie l-a caracterizat pe maiorul medic dr. Aurel Groze astfel: „Medicul maior dr. Groze Aurel, a îndeplinit funcția de medic în Batalionul I din Regimentul 17 Infanterie, urmându-l în toate acțiunile sale, căutând a fi cu postul său de prim ajutor mobil în imediata apropiere de linia I, pentru a veni cât mai repede și în mod eficient în ajutorul răniților. Pentru curajul și exemplul demn de laudă ce l-a dat în timpul luptelor de la 16-17 iulie 1941, dând ajutor răniților sub focul constant al infanteriei și artileriei inamice a fost decorat în numele suveranului român Mihai I în temeiul *Decret regal nr. 3.019 din 6 octombrie 1942* cu Medalia „Meritul Sanitar de Război”, clasa a II-a”²⁷.

În 25 august 1941 a fost rănit, iar de câteva zile mai târziu era bolnav de febră tifoidă. În atare condiții, maiorul mai sus-menționat a fost tratat de către colegii săi, stabilizat și evacuat în zona interioară, la Spitalul Militar din Alba Iulia/Spital de Zonă Interioară nr. 101, al cărui cadru medical a fost, pentru a i se efectua și o intervenție chirurgicală în vederea extirpării apendicelui. În acest oraș a fost îngrijit cu devotament și stabilizat și a reintrat în atribuțiile sale de medic șef al Spitalului, îngrijindu-se adeseori personal și cu atenție, zi și noapte, indiferent de oră, de răniții evacuați în Alba Iulia și de către convalescenții care s-au aflat în grija personalului medico-sanitar al instituției pe care a comandat-o²⁸.

Generalul de divizie T. Șerb, comandantul Corpului VI de Armată, care era repleat în mod temporar în acei ani în Municipiul Deva și care a inspectat în 17 noiembrie 1941 Spitalul militar albaulian/Spital de Z.I. nr. 100, a apreciat activitatea organizatorică și medico-sanitară întreprinsă de medicul șef maior dr. Aurel Groze și de adjunctul acestuia, căpitan farmacist dr. Mihail Heyr, precum și moralul colectivului medico-sanitar²⁹. A fost rechemat în fruntea Ambulanței divizionare a Diviziei 20 Infanterie în februarie 1942 și, deși a putut să refuze remobilizarea, acesta fiind rănit în campania anului 1941, a acceptat să plece din nou pe front în respectul colegilor săi³⁰.

Correspondența purtată de către medicul dr. A. Groze cu soția sa Margareta, apropiatii, colegii, dar și informațiile și relatările verbale ale soldaților, gradaților, ofițerilor care i-au fost pacienți pe front, și care se păstrează astăzi în Depozitul central de Arhivă Militară-Serviciul Sanitar al Armatei, vorbesc despre devotamentul și priceperea medicului militar, despre dăruirea și permanenta sa implicare printre răniții români și germani, acesta fiind mereu și întotdeauna la dispoziția celor mulți, adeseori în detrimentul propriei stări de sănătate. Pentru abnegația și

²⁶ N. Igna, *op. cit.*, p. 28.

²⁷ *Decret regal nr. 3.019 din 6 octombrie 1942*, în *Monitorul Oficial*, Partea I, anul CXI, nr. 42, 19 februarie 1943, p. 1.415; N. Igna, R. Bratu; C. I. Popescu, *op. cit.*, p. 157.

²⁸ N. Igna, *op. cit.*, p. 28; N. Igna, R. Bratu, C.I. Popescu, *op. cit.*, p. 7. S.I. Bota, *op. cit.*, p. 42-44, 59-78. A rămas memorabilă Serbarea de Crăciun pe care maiorul medic dr. A. Groze împreună cu soția sa, Margareta Groze-Nicolau, au organizat-o în 24 decembrie 1941. Soția sa a fost cadru didactic în Aiud și cea mai mare dintre cele cinci fiice ale generalului Teodor Nicolau, a cărui familie a fost originară din Vadu Moșilor-Munții Apuseni, fost comandant al Diviziei 1 Vânători de Munte și un apreciat istoric militar în acea perioadă. De altfel, socrul său a mai ocupat poziții importante în administrația statului român, fiind Primar al Stațiunii balneoclimaterice Balcic din județul Caliacra, primar al Municipiului Constanța în perioada regimului suveranului român Carol al II-lea, iar apoi prefect al județului Muscel între 1942-1945.

²⁹ N. Igna, R. Bratu, C.I. Popescu, *op. cit.*, p. 163.

³⁰ N. Igna, *op. cit.*, p. 28; N. Igna, R. Bratu, C.I. Popescu, *op. cit.*, p. 157; S.I. Bota, *op. cit.*, p. 44.

devotamentul său față de oamenii pe care i-a tratat pe front i-a fost conferită, în numele suveranului român Mihai I, de către Cancelaria ordinelor din Ministerul regal al Afacerilor Străine, Crucea „Regina Maria”, clasa a II-a, așa cum se stipulează în *Decretul regal nr. 2.248 din 11 august 1943*³¹.

S-a stins pe front în dimineața de 13 noiembrie 1942 într-un spital de campanie, afectat de febră tifoidă, o boală contagioasă, în pofida îngrijirilor care i-au fost acordate cu multă abnegație și atenției de către colegi. A fost înhumat provizoriu în 15 noiembrie același an în parcela românească din marginea cimitirului din orașul Kottenicow³². Într-o zi de duminică, 13 decembrie 1942, în Catedrala Încoronării din Alba Iulia a fost făcută slujba de pomenire a defunctului dr. maior Aurel Groze, începând de la ora 11:30³³. Totodată, menționăm că serviciul divin de 40 de zile pentru alinarea sufletului său a fost efectuat, așa cum a anunțat soția sa Margareta și prefectul de Muscel general Teodor Nicolau în 20 decembrie 1942, la Biserica „Sfântul Ierarh Nicolae” din Câmpulung Muscel³⁴. Soția sa, Margareta Groze, a mulțumit public în 29 decembrie 1942, exprimându-și sentimentele de recunoștință pentru aceia care i-au fost alături în pierderea prin care a trecut³⁵. La împlinirea a trei luni de la trecerea sa în veșnicie, profesoara Margareta Groze a organizat în București, cu sprijinul Bisericii parohiale greco-catolice din str. Aquila nr. 38-40, parastasul de pomenire a sufletului său într-o zi de duminică 7 februarie 1943. Serviciul divin a fost oficiat de către P.S. dr. Vasile Aftenie, episcop greco-catolic de București și fost coleg de liceu în Blaj al maiorului dr. Aurel Groze.

Apropiații, colegii, cunoscuții, subordonații din Abrud, Aiud, Alba Iulia, Câmpeni, Baia Mare, Satu Mare, Sighetu Marmației au fost invitați de către Margareta Groze Nicolau și generalul Teodor Nicolau, prefectul județului Muscel, să ia parte la slujba de aducere aminte și de comemorare, iar mulți dintre aceștia au participat într-un număr impresionat la evenimentul comemorativ desfășurat în București³⁶. Remarcăm că mai vechiul său coleg din perioada studenției clujene, maior medic conf. univ. dr. Mihail Nana, nota la începutul lunii martie 1943, în numelor foștilor colegi ai lui Aurel Groze, în paginile periodicului *Ardealul Medical* gândurile lor, exprimându-se în numele acestora: „[...] Colegii săi de facultate, care l-au iubit și apreciat pe bunul lor camarad Aurel, îi vor păstra veșnică memoria lui. Scumpei și iubitei lui soții îi trimitem, un cuvânt de mângâiere pentru a putea învinge durerea năprasnică ce a lovit-o. A fost decorat cu Ordinul „Steaua României” în grad de Comandor cu spade și Panglica de Virtutea Militară”³⁷.

³¹ *Decret regal nr. 2.248 din 11 august 1943*, în *Monitorul Oficial*, Partea I, anul CXI, nr. 276, 25 noiembrie 1943, p. 10.933; N. Igna, R. Bratu, C.I. Popescu, *op. cit.*, p. 158; N. Igna, *op. cit.*, p. 28-29.

³² N. Igna, *op. cit.*, p. 29; *Necrolog Medic Maior dr. Aurel Groze*, în *Universul-Provincie*, nr. 341, 13 decembrie 1942, p. 5; N. Igna, R. Bratu, C.I. Popescu, *op. cit.*, p. 156. Știrea a fost transmisă colectiv de către membrii Corpului medico-sanitar din Spitalul Militar Alba Iulia, foștii săi colegi din liceu și facultate, colaboratori, prieteni, subalterni, chiar pacienți.

³³ *Parastas pentru odihna sufletului său distins*, în *Universul-Provincie*, nr. 341, 13 decembrie 1942, p. 5; Samson I. Bota, *Generalul Teodor Nicolau (1879-1952)*, p. 44.

³⁴ *Doctor maior Aurel Groze decorat cu Ordinul „Coroana României” în Grad de Comandor și al Ordinului sanitar „Regina Maria”, clasa a II-a*, în *Universul-Capitala*, anul 59, nr. 349, 21 decembrie 1942, p. 11; N. Igna, R. Bratu, C.I. Popescu, *op. cit.*, p. 158. Necrologul publicat a înșiruit numele soției, părinților săi, socrilor, cumnatelor și al soților acestora, cumnaților și al soțiilor lor, alte familii înrudite cu a sa prin alianțe matrimoniale.

³⁵ *In Memoriam Medic Maior Dr. Aurel Groze*, în *Universul-Provincie*, anul 59, nr. 354, 29 decembrie 1942, p. 7.

³⁶ *Pentru odihna sufletului său mare*, în *Universul-Capitala*, anul 60, nr. 35, 6 februarie 1943, p. 7; *Știrea parastasului medicului maior dr. Aurel Groze*, în *Universul-Capitala*, anul 60, nr. 35, 6 februarie 1943, p. 7. Pentru cei care nu cunoșteau unde s-a aflat această Biserică unită din București se făcea precizarea de către organizatori că puteau fi folosite tramvaiele nr. 7 și 25.

³⁷ N. Igna, R. Bratu, C.I. Popescu, *op. cit.*, p. 157; N. Igna, *op. cit.*, p. 27-30; M. Nana, *op. cit.*, p. 134.

Afectați de informația stingerii din viață a celui care a fost concetățeanul lor, iar la anumite activități specifice de educație a adulților conferențiar al Astrei județene Alba, membrii despărțământului în frunte cu profesorii Eugen Hulea și Virgil Cucuiu, aflați în conducerea structurii Astrei din județul sus-amintit, au susținut alocuțiuni despre *Eroii județului Alba*, iar medicul militar locotenent-colonel dr. Nicolae Igna, comandantul Spitalului militar din Alba Iulia, a comunicat despre *Eroul locotenent-colonel Aurel Groze*³⁸. Margareta Groze a anunțat public în presă că în 9 mai 1943 va fi organizat serviciul de pomenire a maiorului dr. Aurel Groze la împlinirea a șase luni de la moartea acestuia. Evenimentul a avut loc atât în Biserica parohială greco-catolică din Aiud, cât și la Spitalul a cărui medic a fost în Alba Iulia, unde a fost sfințită capela amintitei instituții.

Parastasul a fost organizat de către fosta soție, generalul Teodor Nicolau, fostul socru, prefectul județului Muscel, și cu sprijinul P.S. dr. Valeriu Aftenie, Episcop vicar al Arhiepiscopiei Române unite cu Roma de Alba Iulia și Făgăraș. Notăm că încă din primăvara aceluiași an au fost efectuate lucrări de modernizare și renovare în spitalul militar albaiulian. Cu acest prilej s-a refăcut din temelii capela de închinare, căreia i-a fost mărită capacitatea, s-a pus o nouă catapeteasmă din lemn, care a fost pictată de către artistul plastic Constantin Năchescu, au fost așezate uși din stejar masiv, iar ferestrele au fost adaptate pentru această capelă³⁹.

În urma refacerii locașului de rugăciune conducerea instituției spitalicești mai sus enunțate din Alba Iulia a decis să fie închinată memoriei fostului lor coleg maior dr. Aurel Groze, care a căzut pe Frontul din Est într-un spital de campanie situat la sud de Stalingrad, în calitate de fost comandant al Ambulanței medico-sanitare a Diviziei 21 Infanterie. Hramul acesteia a fost ales „Sfinții doctori fără de arginți Cosma și Damian”⁴⁰. În vederea menținerii vie a memoriei defunctului, în instituția în care a activat profesional și al cărei comandant a fost o perioadă era așezată pe un perete al capelei amintite o placă din marmură albă, în care s-a inscripționat următorul înscris comemorativ: „Reînnoitu-s-a cest sfânt locaș cu osârdia personalului Spitalului Militar A.[lba] I.[ulia]” Șef al Spitalului fiind Lt. Col. Dr. Igna Nicolae - în amintirea eroului Medic Maior Dr. Groze Aurel. Căzut pe frontul de Est la 13.XI.1942 și sfințitu-s-a de către P.S. Episcop al Armatei Dr. Partenie Ciopron în ziua de 9.V.1943”⁴¹.

La sfințirea capelei din Spitalul militar „General Dr Carol Davila” Alba Iulia, P.S. Episcopul Armatei dr. P. Ciopron a fost însoțit de un sobor de preoți, între care s-a remarcat protopopul iconom stavrofor colonel Ioan Dăncilă, vicarul eparhiei militare de la Alba Iulia. Răspunsurile au fost acordate de către corul Catedralei Încoronării din localitatea sus menționată în 9 mai 1943⁴². Au asistat la eveniment profesor Margareta Groza, soția defunctului locotenent-colonel medic dr. Aurel Groze și generalul în retragere Teodor Nicolau, socrul defunctului medic militar albaiulian, care la acea dată a îndeplinit funcția de prefect al județului Muscel⁴³.

Printre oficialii albaiulieni care au luat parte la acest moment comemorativ amintim pe P.S. dr. Partenie Ciopron, Episcop militar de Alba Iulia (Episcop al Armatei și Inspector General al Clerului militar din România), general de divizie Florea Mitrănescu (comandantul Corpului VII

³⁸ Activitatea „Astrei”-Despărțământ Alba Iulia, în *Foaia Poporului*, anul 50, nr. 33, 5 decembrie 1943, p. 6.

³⁹ *Serviciul de pomenire pentru maiorul medic dr. Aurel Groze*, în *Curentul*, anul XVI, nr. 5.468, 9 mai 1943, p. 7; N. Igna, R. Bratu, C.I. Popescu, *op. cit.*, p. 53, 147.

⁴⁰ *Ibidem*, p. 147.

⁴¹ *Ibidem*, p. 147-148.

⁴² *Ibidem*, p. 148; *Sfințirea Capelei de la Spitalul Militar Alba Iulia*, în *Universul-Provincie*, anul 60, nr. 131, 16 mai 1943, p. 6; Ioan Dăncilă, *Momente și drumuri pastorale*, în *Arma Cuvântului*, anul IV, nr. 5-6, mai-iunie 1944, p. 54-55.

⁴³ S.I. Bota, *op. cit.*, p. 40.

Teritorial de Armată) și comandantul diviziei 20 Infanterie Alba Iulia, general Corneliu Serghievici, preot colonel Ioan Dăncilă, subinspector general al Clerului militar din România.

Au mai asistat în 9 mai 1943, aducând prin prezența lor alături de îndoliata familie omagii lor postum și onorând în acest fel memoria fostului medic militar dr. A. Groze, reprezentanți ai autorităților publice locale din județul Alba, precum locotenent-colonelul Gheorghe Nicolae (prefectul județului Alba), av. dr. Dumitru Bogdan (primarul urbei amintite), av. dr. Oliver Răhăianu (viceprimarul urbei Alba Iulia), judecător dr. Octavian Racotă (prim președinte al Tribunalului județean Alba), avocat dr. Grigore Gherman (Decanul Baroului județean Alba), dr. Septimiu Barițiu (inspector general sanitar), economist Gheorghe Șuteu (directorul Filialei județene Alba a Băncii Naționale a României), locotenent-colonelul Nicolae Igna (directorul Spitalului militar „General Carol Davila” Alba Iulia), Dumitru Tanu (director la Banca Sebeșana), respectiv profesoara Maria Șuteu (președinta Comitetului județean Alba al Societății de Crucea Roșie din România). De față la evenimentul inaugural s-am mai aflat și avocații albaiulieni dr. Ioan Colbazi și Traian Beju, respectiv ofițerii superiori din Garnizoana Alba Iulia, coloneii Athanasie, Chiran, Ion Codarcea, Victor Domșa, R. Marinescu, George Tiron, precum și ofițeri mai mici în grad, precum: maior Dumitru Tincu, medic căpitan de rezervă dr. Victor Păcală, sublocotenent medic Ioan Oprița, sublocotenent dr. Mircea Crișan, profesorii Eugen Hulea împreună cu doamna Alexandrina Hulea și Virgil Cucuiu, alături de doamna Elena Cucuiu, președintele, respectiv secretarul județean al Astrei albaiulieni⁴⁴.

În cuvântul de îmbărbătare și învățătură pe care l-a adresat familiei și întregii asistențe, rostit cu acest prilej la finalul serviciului religios, P.S. Episcopul-general de brigadă dr. Partenie Ciopron a subliniat: „[...] întărirea credinței este o necesitate în aceste vremuri grele și de aspre încercări pentru țara noastră. Această capelă ridicată într-un spital militar și închinată unui erou care și-a dat viața pentru țară, va fi un loc de închinare, de reculegere și întărire sufletească pentru toți răniții și bolnavii care vor fi nevoiți să treacă prin acest spital. Suferința lor va fi alinată, credința le va fi întărită”⁴⁵.

Sus-menționatul eparhiot militar a lăudat vrednicia comandantului unității spitalicești albaiulieni, locotenent-colonel N. Igna, și a ofițerilor medici, subofițerilor și gradaților sanitari implicați în acest demers de menținere vie a memoriei fostului lor coleg. În cuvântul său, comandantul spitalului dr. N. Igna a mulțumit asistenței pentru participare și a adresat cuvinte de alinare familiei fostului lui coleg, locotenent colonel dr. erou A. Groze⁴⁶.

Profesor Margareta Groze Nicolau, fostă soție, împreună cu general Teodor Nicolau, fost socru, alături de Eleonora și Vasile Groze, părinții defunctului maior dr. A. Groze, au anunțat public că întru pomenirea sufletului acestuia și în memoria sa au organizat în Biserica cu Hramul „Sfântul Nicolae” din Câmpulung Muscel într-o zi de 14 august 1943 începând cu ora 11:00 parastasul de pomenire a celui care a fost fiul, soțul, cumnatul și ginerele din familia lor⁴⁷.

Notăm că profesoara Margareta Groze a fost propusă de către Inspectoratul Școlar Regional Alba Iulia să ia parte în Râmnicu Vâlcea la cursurile de vară, care au fost organizate pentru perfecționarea didactică de către Ministerul Educației și Culturii Naționale prin Oficiul județean de Educație a Cadrelor Didactice din Râmnicu-Vâlcea în perioada 1-9 august, același an⁴⁸.

⁴⁴ *Ibidem*, p. 149; I. Dăncilă, *op. cit.*, p. 54.

⁴⁵ *Ibidem*; N. Igna, R. Bratu, C.I. Popescu, *op. cit.*, p. 148-149.

⁴⁶ *Ibidem*, p. 150.

⁴⁷ † Întru pioasa pomenire și aducere aminte a Medicului Maior dr. Aurel Groze din Alba Iulia, în *Curentul*, anul XVI, nr. 5.564, 14 august 1943, p. 7.

⁴⁸ *Cadre didactice chemate la Cursurile de Vară ale Oficiului Educației Tineretului*, în *Viața*, anul III, nr. 799, 9 iulie 1943, p. 5.

Menționăm că în temeiul *Deciziei ministeriale nr. 133.482/1943* s-a aprobat de către Ministerul Culturii Naționale și al Cultelor, având ca fundament *Adresa Inspectoratului Școlar Regional Alba Iulia* și a Art. 15 din *Legea învățământului primar-normal și seminarial*, ca începând cu data de 1 septembrie 1943 Școala din comuna Cacova-Aiudului/astăzi comuna Livezile va purta în viitor patronimul „Eroul medic maior Dr. Groze Aurel”⁴⁹.

În încheierea articolului de față observăm că în temeiul *Decretului regal nr. 2.732 din 16 octombrie 1943* au fost înaintați „post mortem” la gradul imediat următor mai mulți ofițeri superiori, inferiori, gradați, printre aceștia regăsindu-se și medicul maior Aurel Groze, înaintat în gradul de medic locotenent colonel începând cu data de 13 noiembrie 1943⁵⁰. Relevante, pe finalul acestui demers recuperatoriu pe care l-am întreprins din perspectivă istoriografică, ni se par cuvintele rostite în memoria sa de către medicul locotenent-colonel dr. Nicolae Igna din Alba Iulia, colegul său: „[...] Toți cei ce-l așteptam să se reîntoarcă în rândurile noastre, bogat în experiență și mândru de opera sa depusă pe meleaguri îndepărtate, ne plecăm frunțile copleșiți de valoarea jertfei supreme făcută pentru țară și întreg neamul românesc. Memoria sa va fi făclie vie, care ne va călăuzi în viitor – pe cei rămași în viață – spre drumul biruințelor acestui neam”⁵¹.

La împlinirea unui an de la căderea sa pe câmpul de onoare, soția acestuia, Margareta, alături de încercații părinți, Eleonora și Vasile Groze din Cacova Aiudului/astăzi Livezile, au organizat în Biserica parohială din sus-menționata localitate, în 13 noiembrie 1943, un parastas întru pomenirea defunctului dr. A. Groze, eveniment la care au luat parte și familiile, general Teodor și Margareta Nicolau, socrii și cumnații, Ioan Teodor Nicolau cu soția Virginia, Nicolae T. Nicolau și Radu T. Nicolau, respectiv fostele sale cumnate Constanța T. Nicolau, căsătorită Demian, Octavia T. Nicolau, căsătorită Șerb, Matilda Nicolau și avocat dr. Aurel Demian, originar din Cluj, cumnat⁵².

În 14 noiembrie 1943, sub auspiciile Astrei județene Alba a fost comemorat locotenent-colonel dr. Aurel Groze la trecerea unui an de la moartea sa. Alocuțiuni în memoria sa au rostit Margareta Groze, soția defunctului, părintele protopop ortodox de Alba Iulia Alexandru Baba, profesorii Eugen Hulea și Virgil Cucuiu în numele Astrei județene, locotenent-colonel dr. Nicolae Igna, directorul Spitalului Militar din Alba Iulia. De asemenea, profesorul Marin Alexiu a condus corul Liceului Comercial Alba Iulia, care a interpretat cu atare prilej cântece în memoria eroilor albaiulieni⁵³. Margareta Groze Nicolau, alături de tatăl său, generalul Teodor Nicolau, a organizat în 13 mai 1944, la împlinirea unui an și jumătate, în Biserica cu Hramul „Sfântul Nicolae” din Câmpulung Muscel, începând cu ora 10:00, parastasul de comemorare al defunctului ofițer medic dr. Aurel Groze, fostul său soț⁵⁴.

⁴⁹ *Decizia ministerială nr. 133.482/1943*, în *Monitorul Oficial*, Partea I, anul CXI, nr. 180, 4 august 1943, p. 6.861.

⁵⁰ *Decret regal nr. 2.732 din 16 octombrie 1943*, în *Monitorul Oficial*, Partea I, anul CXI, nr. 246, 20 octombrie 1943, p. 9.520.

⁵¹ N. Igna, *op. cit.*, p. 29.

⁵² † *Un pios omagiu în memoria Medicului maior dr. Aurel Groze*, în *Universul-Capitala*, anul 60, nr. 309, 11 noiembrie 1943, p. 9. Detaliat despre fiicele Margareta, Constanța, Octavia, Matilda Nicolau și fiii familiei generalului Teodor Nicolau, Ioan T. Nicolau, Nicolae Teodor Nicolau, Radu Teodor Nicolau, respectiv cumnații Petre Șerb (soțul Octaviei) și Aurel Demian (soțul Constanței) și cumnatele, maiorului medic dr. Aurel Groze, a se vedea în mod detaliat în: SI. Bota, *op. cit.*, p. 44-55.

⁵³ *Știri din Alba Iulia*, în *Universul-Provincie*, anul 60, nr. 321, 23 noiembrie 1943, p. 8; N. Igna, R. Bratu, C.I. Popescu, *op. cit.*, p. 156.

⁵⁴ *O pioasă aducere aminte*, în *Universul-Capitala*, anul 61, nr. 124, 7 mai 1944, p. 5.

Când s-au împlinit doi ani de la căderea pe câmpul de onoare a maiorului medic dr. Aurel Groze, soția Margareta, părinții Eleonora și Vasile Groze, socrii săi Margareta și Teodor Nicolau au susținut împreună cu părintele paroh al aceleiași Biserici „Sfântul Nicolae” din Câmpulung Muscel în 11 noiembrie 1944 parastasul de comemorare a celui care a fost distinsul ofițer medic dr. A. Groze, decorat în numele regelui Mihai I în grad de Comandor al Ordinului „Steaua României” cu Panglica de „Virtutea Militară” și Ofițer al Ordinului „Coroana României” cu Panglica „Virtutea Militară”⁵⁵.

În anii care au urmat, fosta sa soție, Margareta Groze, s-a detașat de la Gimnaziul de Fete din Aiud la Școala Elementară de Fete nr. 39 din București (1943-1948)⁵⁶, iar din 1 septembrie 1948 va activa didactic unde aceasta s-a angrenat în al doilea său mariaj cu inginerul Gheorghe Rizeanu, ofițer din Arma Geniu în Garnizoana mai sus menționată. Astfel, reținem că în Sesiunea de Bacalaureat începută în 4 octombrie 1948, profesoara Margareta Rizeanu, fostă Nicolau-Groze, a făcut parte din Comisia națională nr. 29 din Râmnicu Vâlcea⁵⁷. Aceasta s-a stins din viață în luna martie 1991 în București⁵⁸.

Familia Generalului Teodor Nicolae

Rândul de sus, de la stânga la dreapta: Ionel (fiu), Margareta (fiică, soția maiorului dr. Aurel Groze), Matilda (fiică), Iulia (noră, soția medicului Nicolae Nicolau), Nicolae (fiu, medic, specialist Dermatologie, dr. Științe medicale), Octavia, Constanța (fiice)

Rândul de jos: Mr. dr. Aurel Groze (ginere, soțul profesoarei Margareta Nicolau, căsătorită Groze), Margareta Nicolau (soția generalului T. Nicolae), Radu (fiul mezin), General Teodor Nicolau, Av. dr. Aurel Demian (ginere, soțul Constanței Nicolae, căsătorită Demian)

⁵⁵ *Erou medic Locotenent-colonel dr. Aurel Groze*, în *Universul-Capitala*, anul 61, nr. 304, 9 noiembrie 1944, p. 5; *Un pios omagiu și adâncă recunoștință*, în *România Liberă*, anul XXXVIII, nr. 11.216, 18 noiembrie 1980, p. 4; S.I. Bota, *op. cit.*, p. 44, 53.

⁵⁶ *Noi adevăzuni și semnături la Apelul de la Stockholm*, în *Viața Capitalei*, anul II, nr. 316, 18 mai 1950, p. 1; *Alte semnături pentru pace ale intelectualilor din București*, în *Adevărul*, anul 64, nr. 17.772, 20 mai 1950, p. 3.

⁵⁷ *Tabloul Comisiilor Examenului de Bacalaureat în Sesiunea din octombrie 1948*, în *Universul*, anul 65, nr. 227, 30 septembrie 1948, p. 2; *Tabloul Comisiilor de Bacalaureat național din luna octombrie 1948*, în *România Liberă*, anul VI, nr. 1.261, 30 septembrie 1948, p. 2; *Comisiile examenului de bacalaureat din întreaga țară*, în *Adevărul*, anul 61, nr. 17.277, 30 septembrie 1948, p. 2; S.I. Bota, *op. cit.*, p. 53.

⁵⁸ *Un pios omagiu*, în *România Liberă*, anul 49, nr. 14.494, 9 august 1991, p. 5.

Soții Margareta și Aurel Groze
Prof. Margareta Nicolau, căsătorită Groze, și Maior medic dr. Aurel Groze
(Samson I. Bota, *Generalul Teodor Nicolau (1879-1952)*, p. 44, 53, 87, 90)

După căsătoria în Aiud a Constanței Nicolau cu av. dr. Aurel Demian în 1937
Rândul de jos, de la stânga la dreapta: al doilea Av. dr. Aurel Demian, a treia este Constanța Nicolau (căsătorită Demian, fiică a Generalului T. Nicolau)

Rândul de jos: prima din dreapta Margareta Nicolau, căsătorită Groze
Rândul de sus, de la dreapta la stânga, căpitan Aurel Groze (soțul profesoarei Margareta Nicolau-Groze), iar al cincilea din dreapta General Teodor Nicolau în uniformă, comandant Divizia 1 Vânători Munte cu punct de comandă Aiud

(Samson I. Bota, *Generalul Teodor Nicolau (1879-1952)*, p. 86)

Capela Spitalului Militar Alba Iulia în 9 mai 1943

Personalul Spitalului Militar „General dr. Carol Davila” Alba Iulia în anul 1940
Primul rând: al treilea din dreapta către stânga este Major dr. Aurel Groze
(Nicolae Igna, Romul Bratu, Constantin I. Popescu, *Spitalul Militar Alba Iulia „Medic General Dr. Carol Davila”*.
Douăzeci și cinci ani de activitate, p. 28, 158)

Distincții, Ordine, decorații deținute de medicul militar dr. Aurel Groze:

- Doctor în Medicină cu Distincția Magna cum Laude la Universitatea „Regele Ferdinand I” Cluj
- Medalia Meritul Sanitar de Război, clasa a II-a
- Ordinul Sanitar „Regina Maria”, clasa a II-a
- Ordinul „Coroana României” în Grad de Ofițer cu Spade și Panglica „Virtutea Militară”
- Ordinul „Steaua României”, în Grad de Comandor cu Panglica „Virtutea Militară”

Gradele ofițerului dr. Aurel Groze:

- Sublocotenent medic dr. repartizat la Regimentul nr. 33 Artilerie (1926)
- Locotenent medic dr. Regimentul nr. 5 Graniță (1930)
- Căpitan medic dr. Batalion Vânători Munte Abrud-Câmpeni (1932)
- Maior medic dr. Spitalul Militar Alba Iulia (1939-1940)
- Locotenent colonel medic dr. avansat post-mortem (1943)

Funcții exercitate:

- Comandant Ambulanță Divizia I Vânători Munte Aiud (1938-1940)
- Șef Serviciu Medicină, Chirurgie, Radiologie Spitalul Militar Alba Iulia (1940)
- Medic al Regimentului 17 Infanterie (1941)
- Comandant Spitalul Militar „General Carol Davila” Alba Iulia/Z.I. nr. 101 (1941-1942)
- Comandantul Ambulanței Diviziei 20 Infanterie februarie 1942-noiembrie 1942